

Kurátorský text

Titul výstavy: ANTROPORARY

Miesto konania: Galéria Jána Koniarka, Koppelova vila, Zelený kríček 3, Trnava

Kurátor: Michal Stolárik

Vystavujúci/e autori/ky: Lőrinc Borsos, Radek Brousil, Bogomir Doring, Sári Ember, Barbora Fastrová, Anna Hulačová, Adam Csoka Keller, Šárka Koudelová, Vojtěch Kovařík, Pavla Malinová, Kristián Németh, Titania Seidl & Lukas Thaler, Boris Sirka, Adam Šakový

Trvanie výstavy: 18.9.(Pia) 2020 - 15.11.(Ne) 2020

Medzinárodný výstavný projekt Antroporary reaguje na antropocentrické a antropologické tendencie, motívy a prvky v tvorbe súčasnej mladej generácie umelcov, umelkýň a umeleckých skupín v domácom a medzinárodnom prostredí. Záujem o témy spojené s človekom, jeho telesnosťou a figurálnym vyobrazením prirodzene vzišiel z atmosféry v spoločnosti, na ktorú priamo vplyvajú politický systém, spoločenský tlak, médiá, hoaxy, sociálne siete či novodobé influencerstvá. Téma aktualizovaná o pocity zrodené z dôsledkov pandémie akceleruje urgentnú potrebu fyzického kontaktu a možnosti stretávania sa. Tie sa totiž prirodzene stali vzácnosťou. Introverzia začala v postkoronovom svete prekvitať a nemožnosť fungovať v zabehnutých spôsoboch nastolila otázky o vlastných potrebách, možnostiach prežitia a závislosti od zdravého a prosperujúceho environmentu. Kam až siahajú dôsledky našich rozhodnutí? Je človek ešte stále stredobodom vesmíru? Praje aktuálna doba individualizácii alebo prekvitá kolektívnou snahou?

Kurátorský projekt voľne prechádzajúci naprieč rozličnými médiami (maľba, socha, inštalácia, videoart, film, zvukový záznam) sleduje formy a stratégie súčasného vizuálneho umenia s dôrazom na aktualizovanú figuráciu. Výstava selektívne reflektuje vybrané témy, ktoré priamo súvisia s telom, telesnosťou a človekom. Prirodzene graduje od banálnych či ironických prístupov cez pseudoarcheológiu a osobné mytológie až k vážnymi politickým témam, otázkam inklúzie marginalizovaných skupín či márnivosti a dôsledkom (negatívneho) pôsobenia ľudstva na životné prostredie. Vzhľadom na rozmanité spektrum tém súvisiacich s človekom, autorských prístupov a fluidných tendencií v súčasnom umení je výstavný projekt koncipovaný ako jeden komplexný celok. Nemá pevný začiatok ani koniec, vynecháva tradičné a zadefinované inštitucionálne kategórie, preberá formu vizuálnej koláže, ktorá sa ako organická inštalácia tiahne prostredím Galérie Jána Koniarka v Trnave. Aj napriek tomu ponúka niekoľko základných tematických okruhov, ktoré spájajú heslá Nová nová figurácia, Politika tela a Identity. Jednotlivé sekcie sa prirodzene prelínajú a ponúkajú obsahlu prehliadku súčasného umenia s medzinárodným presahom.

Zriaďovateľ:

Nová nová figurácia

Sekcia Nová nová figurácia sa zaoberá aktuálnym smerovaním súčasného maliarstva a sochárstva. Prekonaný záujem o elementárny realizmus otvára nové možnosti deformatívnym a surreálnym tendenciám, ale takisto dáva vyznieť dekonštrukciám a rekontextualizáciám apropriovaných zdrojov. Koncepcia tematického okruhu reaguje na spoločenské rozpravy o objektivizácii tiel a neutíchajúcej snahe o definovanie ideálu krásy. Kategórie ako anatomická presnosť či blízkosť k realistickému zobrazovaniu už dávno nie sú určujúcim znakom kvality vo vizuálnom umení. Organické „nedokonalosti“ a silná inšpirácia historickými predobrazmi či dávnymi kultúrami v ostatných rokoch výrazne prekvitajú.

Potvrdzujú to monumentálne olejové maľby a drobné kresby českej autorky Pavly Malinovej (1985), ktoré vzdávajú hold modernisticky poňatej figúre. Jej robustné až ťažkopádne postavy prirodzene oscilujú medzi fyzickým a symbolickým svetom, pričom autorka kombinuje intímne až banálne témy s tými univerzálnymi. Inklináciu ku skulpturálnemu stvárneniu maliarskych figúr s presahom do reálneho sochárskeho média reprezentuje slovenský vizuálny umelec Boris Sirka (1981). Autorove neforemné bytosti, ktoré s ľudskou postavou už nemajú veľa spoločného, vynikajú silnou surreálnou atmosférou a metaforickým stvárnením priestoru niekde medzi vesmírom a vnútorným svetom človeka. Výrazná predstaviteľka súčasného českého sochárstva Anna Hulačová (1984) si vo svojej tvorbe kladie otázku, ako sa dá predefinovať aktuálne figurálne umenie, ktoré je dlhodobo zaťažené náboženskou históriou a politickými ideológiami. Autorkine sochy kombinujú inšpiráciu mytológiou, východnými kultúrami, ľudovými tradíciami a kresťanskou symbolikou s jazykom súčasného umenia, ako aj s miernou dávkou surrealizmu. Zástupca najmladšej generácie českých maliarov Vojtěch Kovařík (1993) kontinuálne spracúva a aktualizuje večné príbehy z gréckej mytológie. Monumentálne plátna vyplňa nadrozmerými figúrami antických hrdinov a hrdiniek, ktoré deformuje podľa maliarsky definovaného orámovania. Slovenský maliar Adam Šakový (1987) vo svojej najnovšej sérii programovo preberá figurálne výjavy, detaily či menej známe pohľady na vrcholné diela európskeho neskororenesančného a barokového sochárstva. Kombinuje ich s levitujúcimi „kamennými“ objektmi, ktoré svojimi priestorovými kvalitami a vrhnutými tieňmi menia povahu výjavov.

Identity

Tematická sekcia Identity rozvíja otázky spojené so skúmaním, hľadaním a tvorením vlastnej identity. Prirodzene sa pýta, čo alebo kto nás definuje, do akej miery dokážeme byť autentickí, aké sú naše úlohy a postavenia v súčasnej spoločnosti a čo znamená byť človekom v 21. storočí. Vybrané diela skúmajú, ako na nás vplyvajú história, hobby či fetiše, zohľadňujú osobnú spiritualitu či kultúrne a spoločenské predispozície. Sú to akési symbolické portréty a autoportréty bez nutnej prítomnosti konkrétnych charakteristických znakov. Nie je náhoda, že veľká časť diel preberá historizujúce prvky a výňatky z dejín umenia. Neprehliadnuteľná archeologická estetika zároveň načrtáva témy efemérnosti ľudských životov a toho, čo po smrti zanecháme svetu.

Umelecká entita Lőrinc Borsos (zrodená v roku 2008 a tvorená dvojicou Lilla Lőrinc (1980) a János Borsos (1979)) si kladie otázky sebaindentifikácie, vychádzajúce z podstaty jestvovania

maďarskej identity. Jeho/jej existencia je založená na bipolárnej rodovosti, sexuálnej orientácii a intelektovej. Vo svojich multimediálnych dielach sa on/ona zaoberá spolužitím dvojice v jednej identite, dualizmom či protichodnosťou názorov. Priestorová site-specific inštalácia českej vizuálnej umelkyne Barbory Fastrovej (1988) pripomína bohatý úlovok z archeologických vykopávok. Nástenná biela mozaika z liatej sadry načrtáva fragmenty tiel, ktoré boli tisícročia uchovávané pod zemou. Symbolické nálezisko zobrazuje infografiku postáv zachytených v pohybe, ktoré vznikali ako reakcia na ich vlastné tvaroslovie. Výsledkom je „spoločenské puzzle“, ktoré aj napriek rozmanitosti tvoria jeden pevný celok. Česká autorka Šárka Koudelová (1987) vo svojich objektoch, priestorových intervenciách a maliarskych inštaláciách skúma vnímanie kultúrnej identity, jej fragmentov a ideových rozporov. Pracuje s otázkami kultúrnej aproprácie a zároveň sa dotýka efemérnej povahy našej existencie (fragmenty tela) v kontraste s neutíchajúcou snahou ľudstva o získanie spoločenského statusu (šperky a iné formy skrášľovania). Rakúska umelkyňa Titania Seidl (1988) a umelec Lukas Thaler (1989) začali v ostatných rokoch popri individuálnej tvorbe rozvíjať spoločnú umeleckú prax. Ich site-specific maliarsko-objektovo-zvukový environment pozostáva z naivných „domorodých“ tvárových karikatúr, ktoré sú prepojené s olejomaľbami zobrazujúcimi fragmenty idealizovaných častí ľudského tela. Ide o absurdný dialóg medzi objektmi a obrazmi o tom, aké by bolo nebyť iba hlavou, ale mať aj zvyšok tela a byť „plnohodnotným“ človekom. Autorka Sári Ember (1985), narodená v São Paule a žijúca v Budapešti, vo svojej priestorovej inštalácii tvorenej mramorovými objektmi a visiacimi textíliami pokračuje v skúmaní žánru tradičného portrétu, ktorý redukuje na základné znakové črty. Abstrahujúce emotikony, ktoré odkazujú na konkrétnych ľudí z autorkinho blízkeho okolia, v druhom pláne načrtávajú tému vlastnej identifikácie v spoločnosti, ktorá je často spájaná s nasadzovaním si masiek a snahou byť expandovanou verziou vlastného ja.

Politika tela

Diela, ktoré spája sekcia Politika tela, otvárajú (ešte stále) citlivé témy z aktuálnej politicko-spoločenskej situácie, ktoré zdôrazňujú dôsledky nášho uvažovania a našich rozhodnutí, pričom podnecujú k pragmatickejšiemu mysleniu a otvorenosti voči témam, ktoré nie sú stredobodom bežnej mediálnej pozornosti. Tvorba autorov upriamuje pozornosť na existenciu telesne znevýhodnených ľudí a začlenenie queer minorít, otvára otázky spojené s náboženstvom a vierou, sleduje politiku tanca a následky neokolonializmu či ľudskej produkcie na ekológiu a stav našej planéty. Umeľci sa už nepýtajú, čo znamená byť človekom v 21. storočí, ale ako byť dobrým človekom v 21. storočí.

Na Slovensku narodený režisér a vizuálny umelec Adam Csoka Keller (1991) prináša vo svojich filmoch originálny pohľad na inakosť. Selekcia dvoch krátkych filmov (Diva a The Rite) prepája módnou vizualitou s inklúziou LGBTIQ+ komunity a ľudí s Downovým syndrómom. Fascinujúce spojenia opernej árie, baletu, moderného tanca, filmovej estetiky a surreálneho naratívu posúva hranice vnímania „odlišných“ svetov. Vybrané diela českého multimediálneho umelca Radka Brousila (1980) sú kritickým nazeraním na témy zaoberajúce sa etikou, ekológiou, ekonómiou a absurdnosťou dôsledkov (na prvý pohľad banálnych) ľudským rozhodnutím. Zo stropu

visiace mäkké priestorové patchworkové objekty obsahujú autorské fotografie vytlačené na textíliách produkovaných českou spoločnosťou VEBA, ktoré sú však určené výhradne pre africký trh. Krátka a vizuálne príťažlivá videoesej skúma kultúrnu a spoločenskú tradíciu darovania ruží odrody Red Naomi. Pestuje ich africký výrobca a následne ich dodáva do Európy, čo nielenže katastrofálne vplýva na životné prostredie, ale tiež vedie k častému sexuálnemu zneužívaniu pracovníkov a pracovníčok, ktorých telá sú navyše vystavované škodlivým pesticídom. Slovenský vizuálny umelec Kristián Németh (1983) sa vo svojej tvorbe kontinuálne venuje kritike kresťanskej cirkvi. Vystavená práca reaguje na bizarnú udalosť z roku 2002, keď sa v Metropolitnom múzeu umenia v New Yorku zrútila dvojmetrová renesančná socha Adama. Aj napriek tomu, že sa reštaurátorom podarilo roztrieštené detaily a kúsky zachrániť a sochu tak prinavrátiť život, autora tento mimovoľný rozpad inšpiroval k symbolickému stvárneniu podkopaných základov cirkvi a jej neschopnosti prispôbiť sa potrebám dnešného veriaceho. V Amsterdame pôsobiaci srbský umelec a kurátor Bogomir Doring (1983) sa vo svojom dlhodobom projekte I Dance Alone zaoberá skúmaním tanečných parketov po celom svete. Z vtáčej perspektívy pozoruje jednotlivcov, ako aj tancujúce masy. Ich správanie, neverbálna komunikácia, interakcia, pohyby, choreografie a gestá môžu byť chápané ako zrkadlo spoločenských, politických a environmentálnych zmien. Autor sa pýta, kde, ako a prečo tancujeme tak, ako tancujeme.

Michal Stolárik

u. fond
na podporu
umenia

Výstavu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.
Fond na podporu umenia je hlavným partnerom projektu.